

162. Bijbelstudie over 'MI DE' 'IK BEN' 'EGO EIMI' - 'ἐγώ εἰμι'

Deel 3: De verborgen 'Ik ben'-uitspraken

Vandaag zijn we bij de derde en tevens laatste deel van deze studiereeks over de diverse zelfopenbaringen van Yeshua aangekomen. In deel 1 hadden we de zeven 'Ik ben'-uitspraken in het Johannes-evangelie uitgebreid behandeld en in deel 2 bestudeerden we de teksten, waarin zowel de Vader alsook de Zoon Zichzelf bekend maakte als de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste, het Begin en het Einde. In de Griekse grondtekst werd in al deze teksten gebruik gemaakt van de woorden ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben' - *Mi de!* Met deze uitdrukking, die we ook in de Griekse vertaling van Exodus 3:14 tegenkomen, waarmee de Eeuwige Zich aan Moshe [Mozes] openbaarde, wordt op een bijzondere wijze de g'ddelijke identiteit van Yeshua onder woorden gebracht.

De omschrijving ἐγώ εἰμι 'ego eimi' wordt behalve in de behandelde teksten ook in talrijke andere Schriftgedeelten gebruikt, in het evangelie naar Johannes zelfs opvallend vaak: in totaal maar liefst 30 keer. In de drie synoptische evangeliën daarentegen veel minder. Ter vergelijking: in Mattheüs slechts vijf keer, in Marcus drie keer en in Lucas vier keer. We kunnen daaruit concluderen, dat de uitdrukking ἐγώ εἰμι 'ego eimi' zowel in het evangelie alsook in de openbaring van Yochanan [Johannes] een cruciale rol speelt in zijn streven, zijn lezers de G'dheid van Yeshua aan te tonen. Door het zeventvoudig gebruik van een bepaald lidwoord in plaats van een onbepaald lidwoord benadrukt Yeshua in het Johannes-evangelie immers Zijn bijzondere positie en legt daarmee een verband tussen Zijn 'Ik ben'-uitspraken en de naam van de Allerhoogste.

Toch zoals gezegd komt deze combinatie niet alleen in de zeven genoemde 'Ik ben'-uitspraken voor, maar wordt in andere teksten ook in absolute zin gebruikt, dat wil zeggen zonder nadere kwalificatie, dus zonder verdere toelichting. Terwijl Yeshua in de eerstgenoemde teksten duidelijk zegt wie of wat Hij is, zoals o.a. "Ik ben het Licht der Wereld", "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven" en "Ik ben de Alpha en de Omega", zegt Hij in de laatstgenoemde teksten slechts: "Ik ben het", "Ik ben met u", "Voor Av'raham was, ben Ik" enzovoorts.

Zo zijn er dus enkele teksten, die een verborgen 'Ik ben'-uitspraak bevatten. Dat zijn teksten, waarin het in de Nederlandse vertaling op het eerste gezicht niet zichtbaar is, dat Yeshua de g'ddelijke openbaringsformule op Zichzelf toepast, die in de Griekse grondtekst daarentegen duidelijk herkenbaar is. Enkele voorbeelden daarvan zullen wij in deze bijbelstudie nader onderzoeken.

'Ik, die met u spreek, ben het - Mi disi de taki nanga yu, de en'

Ik wil beginnen met het bekende verhaal van het gesprek met de Samaritaanse vrouw. Toen Yeshua door Samaria trok, raakte Hij bij een waterput in gesprek met een inheemse vrouw. Zij was nogal verwonderd dat Hij als Jood aan haar als Samaritaanse te drinken vroeg, want Joden gingen niet om met Samaritanen.

Al gauw kwam hun gesprek daardoor op het geloof. Op een gegeven moment deed de vrouw een uitspraak, die de aanleiding voor Zijn zelfopenbaring vormde: "De vrouw zeide tot Hem: Ik weet, dat de Mashiach [Messias] komt, die Christus genoemd wordt; wanneer die komt, zal Hij ons alles verkondigen. Yeshua zeide tot haar: **Ik, die met u spreek, ben het!** - Dan a uma taki: Mi sabi tak' a Mashiach [Mesias] o kon, a wan di den e kari Kristus. Te A kon, A sa leri un ala sani. Ne Yeshua piki en taki: **Na Mi di e taki nanga yu, na a man dati!**" (יְרֵחַן Yochanan [Johannes] 4:25-26). In tegenstelling tot Zijn houding jegens de geestelijke leiders van Israël maakte Yeshua aan deze eenvoudige Samaritaanse vrouw rechtstreeks Zijn ware identiteit bekend. Hij zei in reactie op haar opmerking over de komende Messias: "Ik ben het, Ik, die met u spreekt! - Mi disi de taki nanga yu, de En!"

Drie dingen vallen mij hierbij op: ten eerste was het hoogst ongebruikelijk dat Hij überhaupt met haar sprak, want Joden en Samaritanen gingen destijds niet met elkaar om. Hun toenmalige vijandige houding jegens elkaar is tot op zekere hoogte vergelijkbaar met de huidige slechte relatie tussen Israëli's en Palestijnen. De vergelijking gaat natuurlijk niet helemaal op, want de Samaritanen geloven tenminste nog in de G'd van Israël en zij beschouwen de vijf boeken van Mozes, de Tora als heilig. Ze hebben zelfs hun eigen Samaritaanse Pentateuch, תורה שומרונית Tora Shom'ronit genaamd, die in het Samaritaanse schrift is geschreven, een variant van het oud-Hebreeuwse schrift.

Ten tweede vind ik het zeer opmerkelijk, dat de Samaritaanse vrouw de Hebreeuwse benaming Mashiach voor de verwachte Verlosser gebruikte in plaats van hun eigen Samaritaanse aanduiding Ta'eb [de Terugkerende]. Evenals de Joden verwachten ook de Samaritanen een Verlosser. De Ta'eb is de Hersteller, want Hij zal het koningschap van Israël herstellen, het gereedschap van de tempel uit de bodem onder de berg Gerizim naar boven brengen en de tabernakel weer oprichten. De Gerizim is de heilige berg van de Samaritanen, vanwaar de zegeningen werden uitgesproken.

Op grond van דבריים D'varim [Deuteronomium] 18:15 is de Ta'eb voor sommigen van hen een Moses Redivius, een terugkerende, uit de dood herrezen Moshe [Mozes], want in deze tekst zegt Moshe zelf: *“Een profeet uit uw midden, uit uw broederen, zoals ik ben, zal de Eeuwige, uw G'd, u verwekken; naar hem zult gij luisteren. - Masra, yu Gado, sa opo wan profeti komopo na yu mindri, fu yu brada, disi sa de leki mi; na En un musu arki.”* En in de verzen 17 en 18 vervolgt Moshe: *“Toen zeide de Eeuwige tot mij: Het is goed, wat zij gesproken hebben; een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broederen, zoals gij zijt; Ik zal Mijn woorden in zijn mond leggen, en hij zal alles tot hen zeggen, wat Ik hem gebied. - En Masra ben taki gi mi taki: Den ben taki bun fu den sani disi den ben taki. Mi sa op wan profeti gi den na mindri fu den brada leki yu, èn Mi sa poti Mi wortu na ini en mofo; èn a sa taki gi den fu ala den sani disi Mi sa komanderi en.”* Vandaar dat de Samaritaanse vrouw gezegd heeft: *“Wanneer die komt, zal Hij ons alles verkondigen. - Te A kon, A sa leri un ala sani.”*

De geheel onverwachte reactie van Yeshua zal wel een enorme schok voor deze vrouw geweest zijn, want zonder te aarzelen zei Hij rondweg: *“Ik ben het, Ik, die met u spreek! - Na Mi di e taki nanga yu, na a man dati!”* Dat was het derde wat mij opviel. Met deze glasheldere onverbloemde uitspraak gaf Hij de Samaritaanse vrouw niet alleen te verstaan dat Hij zowel de Ta'eb alsook de Mashiach in één en dezelfde Persoon is, maar volgens Yochanan [Johannes] zelfs méér dan dat. Ik weet niet in welke taal het gesprek tussen Yeshua en de Samaritaanse vrouw heeft plaatsgevonden, maar in de Griekse grondtekst van het Johannes-evangelie gebruikte Hij duidelijk de g'ddelijke openbaringsformule ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben'! Het woordje 'het' is daar namelijk alleen in de Nederlandse vertaling aan toegevoegd omdat dit om grammaticale redenen noodzakelijk is, maar het staat niet in de oorspronkelijke tekst. Daar staat niet *“Ik ben het”*, maar *“Ik ben!”*

Zo onthulde Yeshua aan deze eenvoudige Samaritaanse vrouw Zijn ware identiteit. En hoe reageerde ze daarop? Ze liet haar kruik bij de waterput staan en ging de stad in om van Hem te getuigen. In vers 39 lezen wij, dat in die stad veel Samaritanen tot geloof in Hem kwamen door het getuigenis van de vrouw. Maar daar bleef het niet bij, want in de verzen 40 t/m 42 beschrijft Yochanan de spontane reactie van deze mensen: *“Ze gingen naar Hem toe en vroegen Hem bij hen te blijven. Toen bleef Hij nog twee dagen. Nog veel meer mensen kwamen tot geloof door wat Hij zei; ze zeiden tegen de vrouw: Wij geloven nu niet meer om wat jij gezegd hebt, maar we hebben Hem zelf gehoord en we weten dat Hij werkelijk de Redder van de wereld is! - So den kon na Yeshua, dan den begi En fu tan na den. Dan A tan tu dei drape. Furu tra sma kon na bribi di den yere san Yeshua srefi taki. Dan den taigi a frow taki: Un no e bribi moro nomo fu di yu kon ferteri unu. Now un yere nanga un eigi yesi èn un sabi trutru tak' disi na a Ferlusuman fu heri grontapu!”*

'Ik ben het, weest niet bevreesd - Na Mi! Un no abi fu frede'

De tweede keer werd de 'Ik ben'-formule in haar absolute vorm christologisch toegepast in de zelfopenbaring van Yeshua bij Zijn wandeling op het water na de wonderbare spijziging: *“En terstond dwong Hij de discipelen in het schip te gaan en Hem vooruit te varen naar de overkant,*

totdat Hij de scharen zou hebben weggezonden. En toen Hij de scharen weggezonden had, ging Hij de berg op om in de eenzaamheid te bidden. Bij het vallen van de avond was Hij daar alleen. Doch het schip was reeds vele stadiën van het land verwijderd, geteisterd door de golven, want de wind was tegen. In de vierde nachtwake kwam Hij tot hen, gaande over de zee. Toen de discipelen Hem over de zee zagen gaan, werden zij verbijsterd en zeiden: Het is een spook! En zij schreeuwden van vrees. Terstond sprak Yeshua hen aan en zeide: Houdt moed, **Ik ben het, weest niet bevreesd!** Petrus antwoordde Hem en zeide: Here, als Gij het zijt, beveel mij dan tot U te komen over het water. En Hij zeide: Kom! En Petrus ging uit het schip en liep over het water en ging naar Yeshua. Maar toen hij zag op de wind, werd hij bevreesd en begon te zinken en hij schreeuwde: Here, red mij! Terstond stak Yeshua hem de hand toe en greep hem en zeide tot hem: Kleingelovige, waarom zijt gij gaan twifelen? En toen zij in het schip geklommen waren, ging de wind liggen. Die in het schip waren, vielen voor hem neder en zeiden: Waarlijk, Gij zijt G'ds Zoon! En toen zij overgestoken waren, kwamen zij in Ginosar [Gennesaret] aan land. - Yeshua taigi den man fu En fu den bigin go nanga a boto na a tra sei fu a se. Dan En bo kon te A seni a bigi grupu sma gwe. Baka di Yeshua seni den gwe, A kren go tapu a bergi pe En wawan ben kan de fu begi. Di neti tapu na En wawan ben drape. A ten dati a boto ben de fara fu a syoro kba, èn wan tranga winti ben e tyari bigi skwala kon na en tapu. Ma musudei mamanten Yeshua waka tapu a watra go na den. Di den man fu En si tak' A e waka tapu a watra, den skreki. Den bari fu frede taki: Na wan takrusani! Ma Yeshua taigi den wantron taki: No lasi ati! **Na Mi! Un no abi fu frede!** Dan Petrus taigi En taki: Masra, efu na Yu, dan taigi mi meki mi waka tapu a watra kon na Yu. Ne Yeshua taigi en taki: Kon! So Petrus kmoto ini a boto, èn a bigin waka tapu a watra go na Yeshua. Ma di Petrus si den skwala, a kon frede dan a bigin sungu. Ne a bari: Masra, yepi mi! Wantron Yeshua langa En anu grabu en. Dan A taigi en taki: A bribi fu yu pikin! Fu sanede yu no e tan bribi Mi? Di den go ini a boto, a winti tapu fu wai. Ne den man fu Yeshua fadon tapu den kindi na En fesi fu anbegi En. Den taki: Fu tru, Yu na a Manpikin fu Gado! Di den doro na a tra sei fu a se, den go na syoro na a kontren di den e kari Ginosar [Genesaret].” (מַתִּיתְיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 14:22-34).

“En terstond dwong Hij Zijn discipelen in het schip te gaan en Hem vooruit te varen naar de overkant, naar Beit Tzaida [Betsaida], terwijl Hij zelf de schare wegzond. En toen Hij afscheid van hen genomen had, ging Hij naar de berg om te bidden. En bij het vallen van de avond was het schip midden op de zee, en Hij was alleen aan land. En toen Hij zag, dat zij zich aftobden om vooruit te komen bij het varen - want zij hadden de wind tegen - kwam Hij omstreeks de vierde nachtwake tot hen, gaande over de zee; en Hij wilde hen voorbijgaan. Toen zij Hem over de zee zagen gaan, meenden zij, dat het een spook was en zij schreeuwden luid. Want allen zagen zij Hem en werden verbijsterd. Maar terstond sprak Hij met hen en zeide tot hen: Houdt moed, **Ik ben het, weest niet bevreesd!** En Hij klom bij hen in het schip en de wind ging liggen. En zij waren innerlijk bovenmate ontsteld, want zij waren bij de broden niet tot inzicht gekomen, maar hun hart was verhard. En overgestoken zijnde naar het land, kwamen zij in Ginosar [Gennesaret], en legden daar aan. - Wantron baka a sani disi, Yeshua taigi den man fu En fu den bigin go nanga a boto na Beit Tzaida [Betsaida], na a tra sei fu a se. Dan En bo kon baka te A seni den sma gwe. Baka di A seni den gwe, A kren go tapu a bergi fu go begi. Di neti tapu, a boto ben doro kba na mindrisei fu a se èn Yeshua wawan ben de na syoro. Yeshua si fa den man ben meki muiti e pari fu a boto go na fesi, bika a winti ben wai tranga. Dan fruku mamanten fosi dei kon krin, A waka tapu a watra go na den. A ben wani waka psa. Ma di den man si tak' A e waka tapu a watra, den prakseri tak' na wan takrusani. Dan den bari, bika den alamala ben skreki di den si En. Ma Yeshua taigi den wantron taki: No lasi ati! **Na Mi! Un no abi fu frede!** Dan Yeshua go ini a boto, èn a winti tapu fu wai. Den man fu Yeshua ben ferwondru srefsrefi. Bika nanga aladi A ben meki den feifi brede kon moro furu, te nanga now den no ben ferstan san Yeshua ben wani sori den fu Ensrefi. Di den koti a se abra, den doro ini a kontren di den ben kari Ginosar [Genesaret]. Dan den go na syoro.” (Marcus 6:45-53).

“En toen het avond geworden was, gingen Zijn discipelen naar de zee en begaven zich in een schip over de zee naar K'far Nachum [Kafarnaum]. En het was reeds donker geworden en Yeshua was nog niet tot hen gekomen, en de zee werd onstuimig, daar er een harde wind woei. Toen zij dan vijftewintig of dertig stadiën hadden geroeid, zagen zij Yeshua over de zee gaan en dicht bij het schip komen, en zij werden bevreesd. Maar Hij zeide tot hen: **Ik ben het, weest niet bevreesd!** Zij wilden Hem dan in het schip nemen en terstond bereikte het schip het land,

waar zij heengingen. - Di neti tapu den man fu Yeshua saka go na a se. Den go ini wan boto, dan den bigin koti abra go na K'far Nachum [Kafarnaüm]. A ben dungru kba èn Yeshua no ben drai kon baka na den ete. Dan wan hebi winti bigin wai èn den skwala kon hei. Di den pari a boto wan feifi kilometer so, den si Yeshua e waka tapu a watra e kon na a boto. Den man frede, ma Yeshua taigi den taki: **Na Mi! Un no abi fu frede!** Den ben wani teki En ini a boto, ma a srefi momenti dati a boto doro a syoro pe den ben wani go.” (יְחֻזְכֵּנִי Yochanan [Johannes] 6:16-21).

Na het wonder met de vijf broden en twee vissen, waarmee Yeshua vijfduizend mensen volop te eten kon geven, zei Hij tegen de tal'midim [discipelen], dat ze in de boot moesten stappen om Hem alvast vooruit te varen naar de overkant van het meer. Hij zelf zou hen later volgen, maar Hij wilde eerst de mensen naar huis sturen. Toen iedereen weg was, ging Hij bij het vallen van de avond verder de berg op om te bidden terwijl Zijn discipelen de berg juist afdaalden naar de oever van het meer.

Ze gingen aan boord van het schip om over te steken naar K'far Nachum [Kafarnaüm], althans zo staat het in het Johannes-evangelie. In het evangelie volgens Marcus staat daarentegen dat ze naar Beit Tzaida [Betsaïda] moesten varen. Dat bracht mij nogal in verwarring, want op het eerste gezicht lijkt dit tegenstrijdig. Kafarnaüm ligt immers aan de westoever van het Meer van Tiberias terwijl Betsaïda aan de noordzijde ligt, den oosten van het punt waar de Jordaan in het meer uitmondt, in de Romeinse provincie Gaulanitis.

Zowel in Mattheüs 14:22 alsook in Marcus 6:45 en Johannes 6:17 wordt gezegd, dat ze naar de overkant moesten varen. In alle drie teksten wordt hiervoor het Griekse woord πέραν peran gebruikt, hetgeen inderdaad overzijde, overkant betekent. Dat wil dus zeggen, dat de spijziging van de vijfduizend óf tegenover Betsaïda, dus aan de zuidwestelijke kant moet hebben plaatsgevonden óf tegenover Kafarnaüm, dus aan de oostelijke kant van het meer.

Als we de reisgidsen en de christelijke traditie moeten geloven, dan vond de wonderbare broodvermenigvuldiging vlakbij Ein Sheva plaats, in het Arabisch Tabgha genaamd, want daar staat ook de Kerk van de Vermenigvuldiging uit de 4^e eeuw. Gezien het feit, dat deze kerk aan de westoever van het meer staat, 12 km ten noorden van Tiberias, zou men de versie van Marcus 6:45 aannemelijker achten dan die van Johannes 6:17.

Toch moeten we ervoor uitkijken om zomaar klakkeloos aan te nemen, dat de kerken destijds echt op de juiste locaties gebouwd zouden zijn, waar volgens de kerkelijke traditie een bijbelse gebeurtenis zou hebben plaatsgevonden. Dat is niet altijd betrouwbaar en volgens mij hebben ze het in dit geval mis.

We moeten gewoon nauwkeurig lezen wat er precies geschreven staat, want terwijl Yeshua hen in Marcus 6:45 de opdracht gaf, naar Betsaïda te varen, lezen we in vers 53 van hetzelfde hoofdstuk, dat ze na de oversteek in Gennesaret afmeerden. Hoe zouden ze dat voor elkaar gekregen hebben? Gennesaret ligt evenals de Vermenigvuldigingskerk aan de westoever van het meer en dientengevolge konden ze het meer helemaal niet overgestoken zijn op weg naar Betsaïda.

In dat geval zou dus de versie van Johannes kunnen kloppen, waarin ze vanaf de overkant naar Kafarnaüm waren gevaren. Persoonlijk lijkt mij dit een stuk aannemelijker, maar dat zou dan wederom betekenen, dat de broodvermenigvuldiging niet op de traditioneel daarvoor aangewezen plek aan de westoever van het meer heeft plaatsgevonden, maar aan de noordoostelijke kant. De Statenvertaling probeerde dit dilemma op te lossen door in Marcus 6:45 “naar Betsaïda” met “tegenover Betsaïda” te vertalen, maar zo staat het volgens mij niet in de oorspronkelijke Griekse tekst.

Zoals altijd als ik bij het schrijven van een bijbelstudie met ogenschijnlijke tegenstrijdigheden te maken krijg, breng ik het in gebed, en dat heb ik ook nu gedaan. Het was wel moeilijk, maar ik ben eruit.

De spijziging van de 5000 was inderdaad aan de noordoostelijke kant en de discipelen staken het meer in westelijke richting over, want niet alleen in Marcus 6:53 staat, dat zij bij Gennesaret aanlegden en daar aan land gingen, maar ook in Mattheüs 14:34. Met Ginosar [Gennesaret] wordt in dit geval volgens mij echter niet de plaats, maar het hele gebied tussen K'far Nachum [Kafarnaüm] en Tiberias bedoeld.

Dus ook wat dat betreft is er geen sprake van een tegenstrijdigheid met Johannes 6:24, waar geschreven staat, dat de mensen, die de volgende dag eveneens het meer overgestoken waren om Yeshua te zoeken, Hem in Kafarnaüm vonden.

Het zou namelijk best mogelijk kunnen zijn, dat met het in Marcus 6:45 genoemde Betsaïda niet de noordoostelijk gelegen stad bedoeld wordt, maar een stad met dezelfde naam aan de westzijde van het meer nabij Kafarnaüm.

In de Bijbel vind ik namelijk naast de bovengenoemde argumenten nog twee bewijsgronden die deze aanname rechtvaardigen. Ten eerste worden de discipelen Filippus, Andreas en Petrus, die uit Betsaïda afkomstig waren, in Handelingen 2:7 Galileeërs genoemd, en ten tweede staat er in Johannes 12:21 expliciet vermeld, dat Filippus uit Betsaïda in Galilea was. Betsaïda Julias, dat aan de noordoostelijke kant van het meer lag, behoorde daarentegen tot Beneden-Gaulanitis.

U zult zich nu wel afvragen of deze ogenschijnlijk niet ter zake doende uitleg wel nodig was in het kader van deze studie over de 'Ik ben'-uitspraken van Yeshua. Ja, ik denk van wel, want het gaat hier immers om de betrouwbaarheid van deze uitspraken en als we in de tekstcitataten ook maar één enkele tegenstrijdigheid vinden, dan kan al gauw de hele tekst door critici in twijfel getrokken worden. En dat wil ik uiteraard voorkomen.

Welnu, terwijl Yeshua de berg opgegaan was om in afzondering te bidden, waren Zijn discipelen aan boord van het schip gegaan. Uit de opmerking in Johannes 6:17, dat Yeshua nog steeds wegbleef en Zich nog niet bij hen gevoegd had terwijl het al donker was maak ik op, dat ze blijkbaar al die tijd op Hem zaten te wachten omdat ze waarschijnlijk ervan uitgingen dat Hij met hun mee zou varen, want volgens Johannes 6:22 was er maar één boot. Omdat het al zo laat geworden was konden ze niet langer wachten en vertrokken zonder Hem.

Toen stak er een hevige wind op die de golven opjoeg. Het meer werd steeds onstuimiger en had vrij spel met het schip. Door de harde tegenwind en de hoge golven kwamen zij slechts moeizaam vooruit hoe hard ze ook roeiden en het viel niet mee om koers te houden. Omstreeks de vierde nachtwake, dat is tussen 3 en 6 uur in de ochtend, zag Yeshua vanaf de berg, dat het schip zich nog maar in het midden van het meer bevond en hoe Zijn discipelen met man en macht aan de riemen zwoegden omdat ze tegen de wind in moesten roeien.

Dat Hij dit vanaf zo een grote afstand kon zien terwijl het pikdonker was en het schip door de hoge golven nauwelijks zichtbaar was, is op zich al opmerkelijk, maar wat Hij toen deed gaat echt elk voorstellingsvermogen te boven: Hij liep over het water naar hen toe! Zoiets kennen we eigenlijk alleen maar uit de superheldenfilms, maar Yeshua deed het echt! Daarmee toonde Hij Zijn ware identiteit gelijk geschreven staat: "*Hij wandelde op de hoog oprijzende zee!*" (אֵיּוֹב [Job] 9:8, NBV). Het Boek: "*Hij loopt over de hoge golven van de zee!*"

Toen zij zo'n 25 of 30 stadiën, dat zijn 4 ½ of 5 ½ kilometer hadden afgelegd, zagen zij plotseling in de storm op het onstuimige meer een witte gedaante aan hun schip voorbijlopen. Ze herkenden Hem natuurlijk niet, want zij hadden helemaal niet verwacht dat Hij nog zou komen, en zeker niet op deze wijze! Deze gedaante moet vooral in de ochtendschemer een angstaanjagende verschijning voor hen geweest zijn. Natuurlijk schreeuwden ze van angst bij deze onverwachte confrontatie met het bovennatuurlijke en raakten in paniek, want ze dachten, dat er een demonische verschijning op hen afkwam, een spook! Yeshua kalmeerde hen meteen toen Hij dichtbij genoeg gekomen was om zich boven het enorme lawaai van de golven en de storm uit verstaanbaar te kunnen maken en Hij riep Zijn bevreesde discipelen geruststellend toe: "***Houdt moed, Ik ben het, weest niet bevreesd!***"

Deze bemoedigende woorden doen ons sterk denken aan ישׁעִיָּהוּ Yeshayahu [Jesaja] 41:10, waarin de Eeuwige tegen de Zijnen zegt: "***Vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw G'd!***" Met de woorden "*Ik ben het!*", waarmee Hij de storm overstemde, toonde Yeshua Zijn leerlingen niet alleen dat Hij het was, hun eigen vertrouwde Meester, maar tegelijkertijd ook dat Hij G'd zelf is, want evenals in Zijn gesprek met de Samaritaanse vrouw staat er in de Griekse grondtekst niet: "*Ik ben het*", maar slechts: "*Ik ben!*" - ἐγώ εἰμι 'ego eimi', de woorden waarmee de Eeuwige Zich aan Moshe [Mozes] openbaarde bij de brandende braamstruik.

Hij, die over de woeste golven kan lopen en die macht heeft over de natuurelementen, zei tegen hen, dat ze niet bang hoeven te zijn, want Hij is met hen! En zij, die eerst geschrokken

waren toen ze Hem op het water zagen lopen, wilden Hem nu juist heel graag aan boord hebben, nu Hij gezegd had wie Hij was. Petrus stapte zelfs uit het schip om Zijn Meester midden op het meer tegemoet te lopen hetgeen bijna fout ging, maar Yeshua greep zijn hand, trok hem omhoog (terwijl Hijzelf ook op het water stond!) en samen klommen zij aan boord van het schip.

Toen Yeshua dan ook nog de storm en de golven deed bedaren was er voor Zijn discipelen slechts één enkele conclusie mogelijk: Hij is als G'd zelf, want er staat geschreven: *“U bedwingt de bulderende zee, de bruisende golven!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 65:8, Groot Nieuws Bijbel). Ook staat er geschreven: *“U heerst over de onstuimige zee, de hoogste golven brengt U tot bedaren!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 89:10, Groot Nieuws Bijbel).

Allen die in het schip waren vielen vol ontzag voor Hem op de knieën en zeiden: *“Waarlijk, Gij zijt G'ds Zoon!”* Kort daarna bereikte het schip de haven, waar ze op aan hadden gestuurd. Zo ging voor hen letterlijk in vervulling wat in תהלים Tehilim [Psalmen] 107:28-29 geschreven staat: *“Dan gingen zij met schip en al omhoog met de golven en even later weer diep naar beneden; zij waren dan doodsbang. Zij vielen om en liepen als dronkemannen. Er bleef van al hun fiere stoerheid niets meer over. Toen riepen ze in hun ellende tot de Eeuwige en Hij redde hen uit al hun angst. Hij zwakte de storm af tot een zacht ruisende wind en de golven kalmeerden. Zij waren blij omdat alles weer tot rust kwam. G'd zelf bracht hen veilig naar de haven van bestemming.”* (Het Boek).

'Ik ben het, die van Mijzelf getuig - Mi de a suma disi de kotoigi abra Misrefi'

De derde verborgen 'Ik ben'-uitspraak deed Yeshua naar aanleiding van de negatieve reactie van de Farizeeën op Zijn tweede openlijke getuigenis: *“Ik ben het Licht der Wereld!”*, die wij in het eerste deel van deze studiereeks hebben behandeld. *“De Farizeeën dan zeiden tot Hem: Gij getuigt van Uzelf, uw getuigenis is niet waar. Yeshua antwoordde en zeide tot hen: Ook al getuig Ik van Mijzelf, toch is Mijn getuigenis waar, want Ik weet, vanwaar Ik gekomen ben en waar Ik heenga; maar gij weet niet, vanwaar Ik kom of waar Ik heenga. Gij oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand, en indien Ik al oordeel, dan is Mijn oordeel waarachtig, want Ik ben niet alleen, maar Ik en die Mij gezonden heeft. En ook in uw wet staat geschreven, dat het getuigenis van twee mensen waar is; **Ik ben het, die van Mijzelf getuig**, en ook de Vader, die Mij gezonden heeft getuigt van Mij. Zij dan zeiden tot Hem: Waar is uw Vader? Yeshua antwoordde: Noch Mij, noch Mijn Vader kent gij: Indien gij Mij kentet, zoudt gij ook Mijn Vader kennen! - Dan den Fariseiman taigi En taki: Yu e taki gi Yusrefi. A sani san Yu taki no abi warti. Yeshua piki den taki: Awinsi Mi e taki gi Misrefi, a abi warti, bika Mi sabi pe Mi kmopo èn pe Mi o go. Ma un dati no sabi pe Mi kmopo noso pe Mi o go. Un e krutu libisma fasi. Ma Mi no e krutu no wan sma. Ma efu Mi e krutu wan sma, dan Mi e krutu tapu wan leti fasi. Bika Mi no de Mi wawan, ma a Tata di seni Mi kon de nanga Mi. Na ini un eigi wèt a skrifti taki: Efu tu sma e kotoigi fu wan sani, dan a sani tru. **Mi e taki gi Misrefi**, èn Mi Tata di seni Mi kon, e taki fu Mi tu. Dan den aksi En taki: Pe Yu Tata de? Yeshua piki den taki: Un no sabi Mi èn un no sabi Mi Tata. Efu un ben sabi Mi, dan un bo sabi Mi Tata tu!”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 8:13-19).

Yeshua zei in vers 12: *“Ik ben het Licht der wereld; wie Mij volgt, zal nimmer in de duisternis wandelen, maar hij zal het Licht des levens hebben! - Mi na a Leti fu grontapu. A sma di e waka na Mi baka, no sa waka ini dungru noiti moro, ma a sa abi a Leti di e gi libi!”* En hoe reageerden de Farizeeën daarop in vers 13? Waren ze blij? Helemaal niet! Ze wezen Zijn getuigenis resoluut van de hand met de woorden: *“Daar zegt U nogal wat. Er is geen enkel bewijs dat U de waarheid spreekt!”* (Het Boek). *“Uw getuigenis is niet betrouwbaar, want U getuigt over Uzelf!”* (NBV). De afwijzende houding van de Joodse leiders jegens het Licht der wereld was precies zoals het in יוחנן Yochanan [Johannes] 1:9-11 geschreven staat: *“Het waarachtige Licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld. Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem geworden, en de wereld heeft Hem niet gekend. Hij kwam tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen! - A trutru Leti di e gi leti na ala sma, ben de fu kon na grontapu. A ben de na grontapu èn nanga En Gado ben meki grontapu, ma grontapu no ben sabi En. A ben kon na den sma fu En, ma den sma fu En no ben wani En!”*

Met hun opmerking, dat Zijn getuigenis niet rechtsgeldig zou zijn omdat Hij over Zichzelf getuigde wilden ze Hem op Zijn eigen woorden pakken. In יוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 5:31-32 heeft Hij immers zelf gezegd: *“Indien Ik getuig van Mijzelf, is Mijn getuigenis niet waar; een ander is het, die van Mij getuigt, en Ik weet, dat het getuigenis, dat Hij van Mij aflegt, waar is. - Efu Mi e taki fu Misrefi, a no abi warti. Ma wan trawan de di e taki fu Mi, èn Mi sabi tak’ san En e taki fu Mi tru.”* Zij dachten natuurlijk, dat de ander waar Hij het over had, een mens was, maar Hij bedoelde de Eeuwige. Daarom voegde Hij er in vers 34 nadrukkelijk aan toe: *“Maar Ik behoef het getuigenis van een mens niet! - Mi no abi libisma fanowdu fu taki fu Mi!”*

Yeshua trapte niet in de valstrik, die de Farizeeën voor Hem gelegd hadden en zei met grote stelligheid: *“Toch is het waar, al zeg Ik het zelf! Want Ik weet waar Ik vandaan kom en waar Ik heenga, maar u weet daar niets van!”* (Het Boek). Hij wilde hen daarmee duidelijk maken, dat Hij niet zomaar een mens was, maar dat Hij uit de hemel gekomen is en daar ook weer heen zal gaan.

Zijn opmerking, dat zij daar niets van weten was meer als een verwijt bedoeld, want zij hadden dat moeten weten omdat Hij het reeds eerder had gezegd: *“Wanneer jullie Mij niet geloven als Ik over aardse dingen spreek, hoe zouden jullie Mij dan geloven als Ik over hemelse dingen spreek? Er is toch nog niemand opgestegen naar de hemel behalve degene die uit de hemel is neergedaald: de Mensenzoon? - Efu un no e bribi Mi te Mi e ferteri unu sani fu grontapu, dan fa un o bribi Mi te Mi e ferteri unu sani fu heimel? No wan sma de di opo go na heimel, boiti a wan di saka kmopo fu heimel. Dati na a Manpikin fu Libisma.”* (יוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 3:12-13).

Ze wisten het dus wel of beter gezegd, ze hadden het kunnen weten, maar ze geloofden het niet en daarom vond Yeshua hen volstrekt onbevoegd om over Hem te oordelen omdat zij met menselijke maatstaven oordeelden. Hun oordeel berustte op uiterlijke, zichtbare dingen en was dus oppervlakkig. *“Het komt immers niet aan op wat de mens ziet; de mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de Eeuwige ziet het hart aan. - Masra no de si leki wan libisma de si, bikasi libisma de luku na a dorosei, ma Masra de luku na a hati.”* (שְׁמוּאֵל א' Sh'mu'el alef [1 Samuël] 16:7).

De Farizeeën betichtten Yeshua ervan, dat Hij Zich met Zijn zelfgetuigenis niet aan de Tora zou hebben gehouden omdat ze daarbij de voorgeschreven getuigenis van een tweede persoon misten. Dat is de reden dat ze Zijn getuigenis niet als rechtsgeldig erkenden.

Yeshua haakte daarop in en toonde hen aan, dat Hij wel degelijk aan de normen van de Tora betreffende de juridische geldigheid van een getuigenis voldeed. Hij wees daarvoor op de betreffende passage uit דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium] 19:15, waarin staat, dat op de verklaring van twee of drie getuigen een zaak zal vaststaan.

Vervolgens zei Hij: *“Ik ben Zelf de ene getuige. De ander die voor Mij getuigt, is Mijn Vader die Mij gestuurd heeft.”* (Het Boek). *“Nu dan, Ik getuig over Mezelf en ook de Vader die Mij gezonden heeft, getuigt over Mij.”* (Groot Nieuws Bijbel). In het Grieks zegt Hij met betrekking tot Zijn eigen Persoon letterlijk: *“Ik ben de getuigende over Mijzelf!”* (ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν egō eimi ho marturōn).

Het antwoord, dat Hij hen gaf, had een dubbele bodem. Hij zei weliswaar: ‘Ik ben’ (ἐγώ εἰμι ‘egō eimi’) is de ene Getuige, en de andere is de Vader, maar de Vader is nou juist de ‘Ik ben’! Door Zichzelf en Zijn Vader als twee aparte getuigen te noemen gaf Hij enerzijds aan dat er aan de wettelijke voorwaarde is voldaan, maar met Zijn slimme woordenkeus liet Hij anderzijds toch ook wel doorschemeren, dat Hij en Zijn Vader één zijn.

Gezien het feit, dat zij al eerder met elkaar over dit onderwerp gesproken hebben zullen de Farizeeën heus wel begrepen hebben dat Yeshua met Zijn Vader de Eeuwige bedoelde. Ze hielden zich echter van de domme en vroegen Hem listig waar Zijn Vader dan was, want er was natuurlijk nergens een tweede getuige te zien. Ze dachten, dat ze Hem daarmee nu klemgezet hadden, want Hij kon Zijn Vader natuurlijk niet zichtbaar aanwijzen.

Maar ook daar trapte Yeshua niet in en wees hen verwijtend op hun onbekwaamheid om over Hem te oordelen door te zeggen: *“U weet niet wie Ik ben en ook niet wie Mijn Vader is! Als U Mij kende, zou u ook Mijn Vader kennen! - Un no sabi Mi èn un no sabi Mi Tata. Efu un ben sabi Mi, dan un bo sabi Mi Tata tu!”*

Daar hadden ze niets op terug, want het antwoord, dat Yeshua hen de vorige keer gegeven had, lag hen waarschijnlijk nog vers in het geheugen: *“De Vader, die Mij gezonden heeft, die heeft van Mij getuigenis gegeven. Gij hebt nooit Zijn stem gehoord of Zijn gedaante gezien, en Zijn woord hebt gij niet blijvend in u, want die Hij gezonden heeft, gelooft gij niet. Gij onderzoekt de Schriften, want gij meent daarin eeuwig leven te hebben, en deze zijn het, welke van Mij getuigen, en toch wilt gij niet tot Mij komen om leven te hebben. - Èn a Tata di seni Mi kon, na En ben taki fu Mi tu. Noiti un yere En sten èn noiti un si En. A wortu fu En no e tan ini unu, fu di un no e bribi ini a Wan di A seni kon. Un e ondrosuku Gadowortu, bika un e prakseri tak' na drape un o feni a libi fu têgo. A Wortu disi e taki fu Mi, ma toku un no wani kon na Mi fu kisi a libi fu têgo.”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 5:37-40).

'Eer Abraham was, ben ik - Fosi Abraham ben de, Mi de'

Slechts enkele verzen verderop, in hetzelfde achtste hoofdstuk van het Johannes-evangelie, komen we de volgende verborgen *'Ik ben'-uitspraak* van Yeshua tegen, want het twistgesprek over Zijn identiteit was nog steeds aan de gang. Op een gegeven moment haalden ze Av'raham [Abraham] erbij: *“Gij zijt toch niet meer dan onze vader Av'raham, die gestorven is? Ook de profeten zijn gestorven; voor wie houdt Gij Uzelf? Yeshua antwoordde: Als Ik Mijzelf eer, betekent Mijn eer niets; Mijn Vader is het, die Mij eert, van wie gij zegt: Hij is onze G'd, en gij kent Hem niet, maar Ik ken Hem. En indien Ik zeide: Ik ken Hem niet, dan zou Ik u gelijk zijn, een leugenaar; doch Ik ken Hem en Zijn woord bewaar Ik. Uw vader Av'raham heeft zich erop verheugd Mijn dag te zien en hij heeft die gezien en zich verblijd. De Joden dan zeiden tot Hem: Gij zijt nog geen vijftig jaar en hebt Gij Av'raham gezien? Yeshua zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: **Eer Av'raham was, ben ik.** Zij namen dan stenen op om naar Hem te werpen; maar Yeshua verborg Zich en verliet de tempel. - Yu denki tak' Yu bigi moro un afo Abraham? A dede, èn den profeti srefi dede tu. San Yu e prakseri fu Yusrefi? Yeshua piki den taki: Efu Mi e suku grani gi Misrefi, dan a no abi warti. A Wan di e gi Mi grani na Mi Tata. Un e kari En un Gado, ma un no sabi En. Mi sabi En, èn efu Mi ben sa taki tak' Mi no sabi En, dan Mi bo de wan leiman leki unu. Ma Mi sabi En èn Mi e du san A wani. Un afo Abraham ben wakti nanga prisiri fu si a dei fu Mi. A si a dei dati èn a ben breiti. Dan den Dyu taki: Fa a kan tak' Yu si Abraham? Yu no abi feifitenti yari ete! Yeshua piki den taki: Fu tru Mi e taigi un taki: Fosi Abraham gebore, Mi ben de! (vertaling Independent Faith Mission 1997: *Fosi Abraham ben de, Mi de!*). Dan den sma teki ston fu fringi na En tapu, ma Yeshua kibri fu den no si En, dan A kmoto ini a tempel.”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 8:53-59).

Av'raham was en is voor de Joden de belangrijkste aartsvader, die daarom ook Av'raham Avinu [onze vader Abraham] genoemd wordt. Bijgevolg zeiden de Joodse leiders tegen Yeshua: *“Wie denkt U wel dat U bent? U denkt toch zeker niet dat U meer bent dan onze vader Av'raham? Wat verbeeldt U Zich wel?”* Ze gingen er waarschijnlijk van uit, dat Yeshua terug zou krabbelen en de vraag ontkennend zou beantwoorden. Niemand kon immers van zichzelf zeggen dat hij groter is dan Av'raham.

Het antwoord van Yeshua moet dus echt onthutsend voor hen geweest zijn, want Hij zei ronduit, dat de Eeuwige, die zij hun G'd noemen, Zijn Vader is! Maar dat is nog niet alles. Hij zei zelfs: *“Av'raham keek vol blijdschap uit naar de dag van Mijn komst en toen hij die meemaakte was hij erg blij!”* Hun mond viel open van verbazing en ongeloof, want Av'raham leefde bijna 2000 jaar daarvoor. Geïrriteerd zeiden ze: *“U bent nog geen vijftig jaar en U zou Av'raham hebben gezien?”* Op deze vraag is overigens de Nederlandse gezegde gebaseerd, dat iemand die 50 jaar geworden is, Abraham gezien heeft.

Al het eerder gezegde was voor hen al verbijsterend genoeg, maar wat Hij nu als antwoord gaf, was echt schokkend! Hij zei niet alleen dat Av'raham Hem inderdaad persoonlijk ontmoet heeft, maar dat Zijn Aanwezigheid al lang vóór de geboorte van Av'raham een vaststaand feit was en benadrukte daarmee dat Hij boven de tijd verheven is en dus al van eeuwigheid aan bestaat.

Er is slechts één de Eeuwige, en dat is G'd zelf. Met de verwijzing naar Zijn eeuwig bestaan toonde Yeshua aan, dat Hij op gelijke voet staat met de Eeuwige: Hij is de Eeuwige! Dat maakt Hij nog extra duidelijk door iets te zeggen, wat taalkundig volstrekt onmogelijk is: *“Voordat*

Av'raham geboren was, ben Ik!" Hij gebruikte hiervoor niet de verleden tijd van het werkwoord 'zijn', dus "was Ik", zoals het eigenlijk ten opzichte van het voorgaande hoort, maar de tegenwoordige tijd: "ben Ik!" Zowel in het Grieks alsook in het Nederlands of in welke taal ook is het onmogelijk te zeggen, dat de ene er 'is' voordat de andere er 'was'. In beide gevallen had het 'was' moeten zijn.

Yeshua maakt echter geen fouten en dus ook geen grammaticale fouten. Hij heeft dit doelbewust gezegd om Zich daarmee onmiskenbaar aan de Eeuwige gelijk te stellen. In de Griekse grondtekst komt dit zelfs nog duidelijker tot uitdrukking omdat Hij met het zelfstandig gebruik van de woorden ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben' zinspeelt op de openbaringsformule van Exodus 3:14 in de Septuaginta.

Dat de Joodse leiders blijkbaar heel goed begrepen hadden dat Yeshua Zich met de G'd van Israël vereenzelvigd had, wordt bevestigd door hun woedende reactie. Op grond van ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 43:10-11 klonken de woorden van Yeshua in hun oren dermate g'dslasterlijk, dat ze stenen opraapten met de bedoeling, Hem te stenigen. De Eeuwige heeft immers gezegd: "Voor Mij is er geen god geformeerd en na Mij zal er geen zijn, Ik ben de Eeuwige, en buiten Mij is er geen Verlosser!" Natuurlijk wist Yeshua dat op g'dslastering de doodstraf stond en Hij had van tevoren kunnen verwachten dat ze Hem daarvoor zouden stenigen, maar Hij zei het toch! Meermaals zelfs! Hij had uiteraard ook kunnen zeggen dat Hij het eigenlijk niet als zodanig bedoeld had, toen Hij zag dat ze al bezig waren om stenen te pakken. Maar dat deed Hij niet! Hij heeft het gezegd opdat de mensen die eromheen stonden het konden horen. In vers 30 lezen wij immers, dat velen van hen, die de hele discussie in hoofdstuk 8 gevolgd hadden, tot geloof in Hem kwamen toen Hij al deze dingen zei.

'Ik ben het - Dati na Mi!'

Een van de meest krachtige verborgen 'Ik ben'-uitspraken deed Yeshua juist op het moment van Zijn arrestatie, zoals nauwkeurig is opgeschreven door Yochanan [Johannes], die er zelf bij is geweest: "Yehuda [Judas] dan kwam daar, die een afdeling soldaten tot zijn beschikking had gekregen en dienaars van de overpriesters en de Farizeeën, voorzien van lantaarns, fakkels en wapenen. Yeshua dan, alles wetende, wat over Hem komen zou, kwam naar voren en zeide tot hen: Wie zoekt gij? Zij antwoordden Hem: Yeshua haNotz'ri [Jezus de Nazoreeër]. Hij zeide tot hen: **Ik ben het!** En ook Yehuda [Judas], zijn verrader, stond bij hen. Toen Hij dan tot hen zeide: **Ik ben het**, deinsden zij terug en vielen ter aarde. Wederom dan stelde Hij hun de vraag: Wie zoekt gij? En zij zeiden: Yeshua haNotz'ri [Jezus de Nazoreeër]. Yeshua antwoordde: Ik zeide u dat Ik het ben. Indien gij dan Mij zoekt, laat dezen heengaan; opdat het woord vervuld werd, dat Hij gesproken had: Wie Gij Mij gegeven hebt, uit hen heb Ik niemand laten verloren gaan. - So Yehuda [Yudas] go drape tu. Den prenspari domri nanga den Fariseiman ben seni wan grupu srudati nanga waktiman fu a mamakerki go nanga en. Den kon nanga lanteri, frambo nanga fetisani. Yeshua ben sabi san bo miti En, so a waka kon na fesi dan A aksi den taki: Suma un e suku? Den piki En taki: Yeshua haNotz'ri [Yesus fu Nasaret]. Yehuda [Yudas], a man di seri Yeshua ben tnapu nanga den. Dan Yeshua piki den taki: **Na Mi na En!** (vertaling Independent Faith Mission 1997: **Dati na Mi!**) Di Yeshua taki dati, den man go nanga baka dan den fadon na gron. Dan Yeshua aksi den ete wan leisi taki: Suma un e suku? Den piki En taki: Yeshua haNotz'ri [Yesus fu Nasaret]. Dan Yeshua taigi den taki: Mi taigi unu tak' na Mi na En. Efu na Mi un e suku, dan un meki den man disi gwe. Tapu sowan fasi a sani san Yeshua ben taki kon tru. A ben taki: Mi no lasi no wan fu den sma di Yu gi Mi." (יוחנן Yochanan [Johannes] 18:3-9).

Mattheüs vult dit aan: "En zie, een van die bij Yeshua waren, strekte zijn hand uit, trok zijn zwaard en hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af. Toen zeide Yeshua tot hem: Breng uw zwaard weder op zijn plaats, want allen, die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen. Of meent gij, dat Ik mijn Vader niet kan aanroepen en Hij zal Mij terstond meer dan twaalf legioenen engelen terzijde stellen? Hoe zouden dan de Schriften in vervulling gaan, die zeggen, dat het aldus moet geschieden? Op dat ogenblik sprak Yeshua tot de scharen: Als tegen een rover zijt gij uitgetrokken met zwaarden en stokken om Mij gevangen te nemen? Dagelijks zat Ik in de tempel te leren, maar gij hebt Mij niet gegrepen. Doch dit alles is geschied, opdat de schriften der profeten in vervulling zouden gaan. - Ne wan fu den man di ben de nanga Yeshua hari en owru, dan a kapu a yesi puru fu a knekti fu a grandomri. Ma

Yeshua taigi en taki: Poti yu owru gwe. A sma di e feti nanga owru, den o kiri nanga owru tu. Yu no sabi tak' Mi kan aksi Mi Tata, dan wantron A sa seni moro leki twarfu legre engel kon fu yepi Mi? Ma efu Mi du dati, dan fa den sani o kon tru di skrifu ini a Santa Buku, tak' na so a musu psa? Dan Yeshua taigi den sma taki: Un kon nanga tiki nanga owru fu grabu Mi, neleki Mi na wan bigi ogriman. Ala dei Mi ben sidon e gi leri ini a mamakerki, ma un no grabu Mi. Ma a ben musu psa so fu meki den sani di den profeti ben skrifu kon tru. Dan ala den man fu Yeshua lon gwe libi En." (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 26:51-56).

Volgens het verslag van Yochanan wist Yeshua al van tevoren dat Zijn verrader Yehuda met een cohort Romeinse soldaten en tempelwachters op weg was om Hem te arresteren, want Hij wist alles. Alleen Zijn alwetendheid al getuigt van Zijn g'ddelijke identiteit, want alleen G'd is alwetend, gelijk geschreven staat: *"De Eeuwige is een alwetend G'd, Hij weegt onze daden!"* (שמואל Sh'mu'el alef [1 Samuël 2:3]. En juist omdat Hij reeds wist wat Hem te wachten stond had Hij op tijd kunnen vluchten, samen met Zijn discipelen, om Zich in veiligheid te kunnen brengen. Maar dat deed Hij niet. Integendeel! Hij kwam juist vanuit de afgelegen plek waar Hij aan het bidden was naar voren om hen tegemoet te treden.

Hij is G'd in mensengedaante en als zodanig stond Hij tegenover de soldaten, niet om Zich als een misdadiger te laten arresteren, maar omdat Hij het zelf zo wilde. Geheel vrijwillig en in alle waardigheid! Niet zij, maar Hij had de regie in handen. Daarom wachtte Hij het niet af dat ze Hem naar Zijn naam zouden vragen om Hem vervolgens gevangen te nemen, maar nam zelf het initiatief door aan hen de vraag te stellen wie ze zochten. Hij ondervroeg hen dus en niet andersom! Ze antwoordden: *"Iēsoun ton Nazōraion, Yeshua haNotz'ri [Jezus de Nazoreeër]!"* Dat was de naam waaronder Hij bekend was, en die later ook op het boordje aan het kruis boven Zijn hoofd zou staan.

Toen zei Hij: *"Ik ben het! - Dati na Mi!"* Ook deze keer gebruikte Hij hiervoor in de Griekse grondtekst de g'ddelijke openbaringsformule ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben' - 'Mi de!' In tegenstelling tot alle andere keren wanneer Hij deze twee woorden, die naar G'ds naam verwijzen, op Zichzelf toepaste, hadden ze deze keer een verbazingwekkende uitwerking: de goedgetrainde Romeinse legioensoldaten, die tot het sterkste leger ter wereld behoorden en voor niets en niemand bang waren, deinsden bij het horen van de krachtige woorden 'ego eimi' achteruit en vielen op de grond! Allemaal! Ook de soldaten van de tempelwacht! Met lantaarns, fakkels, wapens en al! Dat moet voor hen een vreemde en onverklaarbare gewaarwording geweest zijn die ze wel niet zo snel zouden vergeten! De ongewapende eenvoudige man die ze bij nacht en nevel moesten arresteren bleek met het uitspreken van deze woordcombinatie daarin een bepaalde macht en majesteit te tonen die hun verstand te boven ging. Alleen al door het noemen van de openbaringsformule ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben' wierp Hij Zijn belagers ter aarde! Daarmee ging de profetie uit תהלים Tehilim [Psalmen - Mazmur] 27:2 in vervulling: *"Kwaadwilligen kwamen op Mij af om Mij levend te verslinden, Mijn vijanden belaagden Mij, maar zij struikelden, zij vielen! - Te den takru suma, mi feanti disi de agensi Mi, ben kon na Mi tapu fu nyan Mi skin, den ben naki futu fadon!"*

Natuurlijk had Hij van deze gelegenheid makkelijk gebruik kunnen maken om samen met Zijn discipelen te vluchten toen Zijn belagers weerloos op de grond lagen. Sterker nog, zelfs als de soldaten niet ter aarde gevallen waren, maar met getrokken zwaarden om Hem heen hadden gestaan, zou Hij nog de macht gehad hebben om dwars door hen heen te lopen zoals Hij in Lucas 4:30 gedaan heeft, toen de woedende menigte Hem even buiten Nazareth wilde lynchen omdat Hij in de synagoge de haftaralezing uit ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 42:7 op Zichzelf toegepast had.

Maar dat deed Hij niet. In plaats daarvan vroeg Hij hen voor de tweede keer naar wie ze op zoek waren en wederom noemden ze Zijn naam. Hij herhaalde de woorden ἐγώ εἰμι 'ego eimi', maar deze keer bleven ze staan en liet Hij het toe dat ze Hem arresteerden. Hem alleen, niet Zijn discipelen, want dat was de reden waarom Hij hen voor de tweede keer vroeg wie ze moesten oppakken. Hij wilde uit hun eigen mond horen, dat ze kwamen om Hem te arresteren en niemand anders. Door het noemen van uitsluitend Zijn naam gingen de anderen vrijuit. Zo kwamen de woorden uit, die Hij al eerder in hoofdstuk 17:12 gesproken had: *"Zolang Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in Uw naam, welke Gij Mij gegeven hebt, en Ik heb over hen gewaakt en*

niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon des verderfs, opdat de Schrift vervuld werd. - Solanga Mi ben de nanga den, Mi ben kibri den ini a nen di Yu ben gi Mi. Mi luku den, èn no wan fu den no lasi, boiti a wan di ben mus go lasi fu meki a sani kon tru san skrifi ini a Santa Buku.”

‘Ik ben het - Dati na Mi!’

Ook na Zijn arrestatie deed Yeshua een ‘Ik ben’-uitspraak, om Zijn ware identiteit te bevestigen toen Hij door de hogepriester ondervraagd werd: “Wederom ondervroeg de hogepriester Hem en zeide tot Hem: Zijt gij de Mashiach, de Zoon van de Gezegende? En Yeshua zeide: **Ik ben het**, en gij zult de Zoon des mensen zien, gezeten aan de rechterhand der Macht en komende met de wolken des hemels! - Dan a grandomri aksi En taki: Na Yu na a Mesias? Na Yu na a Manpikin fu a Blesi Wan? Dan Yeshua piki taki: Iya, **na Mi na en**. Èn un o si a Manpikin fu Libisma sidon na a let’anu sei fu Gado di abi Makti. Dan un o si En te A e kon baka tapu den wolku!” Vertaling Independent Faith Mission 1997: “Wan leisi baka, a hohepriester ben aksi En taki: Yu de a Kristus, a Pikin fu a Blesi Wan? En Yeshua ben piki taki: Iya, **dati na Mi**, èn un sa si Sumapikin sidon na a leti anu fu Krakti, èn kon na ini den wolku fu heime!” (Marcus 14:61-62).

Yeshua liet alle onware beschuldigingen en valse getuigenverklaringen zwijgend over Zich heen komen en gaf nergens antwoord op zoals al in ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 53:7 was voorspeld: “Hij werd mishandeld, maar Hij liet Zich verdrukken en deed Zijn mond niet open. - Den ben kwinsi En, èn a ben pina, toku a no ben opo En mofo.” Hij reageerde niet eens met een simpele ‘ja’ of ‘nee’.

Daar kwam pas verandering in toen de hogepriester Hem de directe vraag stelde: “Bent U de Mashiach, de Zoon van de Gezegende?” Hij bedoelde met ‘Zoon van de Gezegende’, in het Hebreeuws בן־המברך Ben haM’vorach, natuurlijk de Zoon van G’d. Toen gaf Yeshua wel een bevestigend antwoord: “Dat ben Ik, en men zal de Mensenzoon zien zitten aan de rechterzijde van de Almachtige en Hem zien komen op de wolken aan de hemel!” (Groot Nieuws Bijbel).

Ook Lucas beschrijft deze ondervraging: “Indien Gij de Mashiach zijt, zeg het ons dan. Hij zeide tot hen: Al zeide Ik het u, gij zoudt het toch niet geloven; en al zou Ik u vragen, gij zoudt toch niet antwoorden. Van nu aan zal de Zoon des mensen zijn gezeten aan de rechterhand G’ds. En zij zeiden allen: Zijt Gij dan de Zoon van G’d? Hij zeide tot hen: Gij zegt zelf, dat Ik het ben! - Efu Yu na a Mesias, taigi un dan! A piki den taki: Awinsi Mi taigi unu, un no o bribi. Èn awinsi Mi aksi un wan sani, un no o piki. Ma bigin fu now, a Manpikin fu Libisma o sidon na a let’anu sei fu Gado di abi Makti. Dan den man aksi En taki: Na Yu na a Manpikin fu Gado dan? Yeshua piki taki: Na unu srefi e taki tak’ Mi na En!” (Lucas 22:67-70).

In beide beschrijvingen antwoordde Yeshua in de Griekse grondtekst met dezelfde woorden: ἐγώ εἰμι ‘ego eimi’ - ‘Ik ben’! Daarmee bevestigde Hij niet alleen dat Hij inderdaad G’ds Zoon is, maar tegelijkertijd ook G’d zelf!

Peter Kreeft, professor in de filosofie aan het Boston College, gaf hierover een mooie uitleg: “Wat bedoelde Jezus toen Hij zich ‘Zoon van G’d’ noemde? De zoon van een mens is een mens. De zoon van een aap is een aap. De zoon van een hond is een hond. De zoon van een haai is een haai. En de Zoon van G’d is derhalve G’d!” Duidelijk en eigenlijk heel logisch. Persoonlijk zou ik liever de zoon van een leeuw als voorbeeld gekozen hebben in plaats van een aap, hond of haai, maar het gaat er hierbij natuurlijk om wat deze Amerikaanse theoloog daarmee wilde zeggen: namelijk dat de Zoon van G’d het wezen en de eigenschappen van Zijn Vader heeft en derhalve G’d is! Niet een god, maar G’d, want de Eeuwige is één en Hij duldt immers geen andere god naast Hem! “Ik en de Vader zijn één! - Mi nanga a Tata na wan!” (יוחנן Yochanan [Johannes] 10:30) zegt Yeshua, en: “Wie Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien! - A sma di si Mi, si a Tata tu!” (יוחנן Yochanan [Johannes] 14:9).

Yeshua bevestigde hier weliswaar, dat Hij G’ds Zoon is, toch zelf noemde Hij Zich niet zo, maar altijd ‘de Zoon des mensen’ ofwel ‘de Mensenzoon’. Zo ook hier tijdens de ondervraging door de Joodse leiders. De term ‘Mensenzoon’ komt oorspronkelijk uit het visioen van Daniël: “Ik bleef toekijken in de nachtgezichten en zie, met de wolken des hemels kwam iemand gelijk een Mensenzoon; Hij begaf zich tot de Oude van dagen en men leidde Hem voor deze; en Hem

werd heerschappij gegeven en eer en koninklijke macht, en alle volken, natiën en talen dienden Hem. Zijn heerschappij is een eeuwige heerschappij, die niet zal vergaan, en Zijn koningschap is een, dat onverderfelijk is. - *Mi ben si wan neti fisyun, èn luku, wan suma leki Sumapikin di ben kon nanga den wolku fu heimmel, èn A ben kon na a Owruwan fu Dei, èn den ben tyari En kon na En fesi. En den ben gi En krakti nanga glori nanga wan kownukondre, so dati ala pipel, natie nanga tongo sa dini En; èn En kownu-wroko de fu têgo, disi noiti sa pasa gowe, èn den no sa figi En kownukondre puru.*" (דַּנִּיעֵאֵל Dani'el [Daniël] 7:13-14).

Met Zijn antwoord, dat Hij de 'Ik ben' is en tegelijkertijd ook de Mensenzoon, die met de wolken des hemels zal komen om Zijn koninklijke macht te aanvaarden doelt Hij op Zijn wederkomst en Zijn heerschappij in het Messiaanse rijk. Niemand van de aanwezigen overwoog echter de mogelijkheid of het misschien toch wel waar kon zijn wat Hij zei, en zo ja, wat dan? Dan hadden ze echt een probleem! En dat hadden ze inderdaad! In het jaar 70 werd de tempel verwoest en een einde gemaakt aan hun gezag. Yeshua heeft gezegd: "*Zalig is wie aan Mij geen aanstoot neemt! - Blesi fu a suma disi no mandi nanga Mi!*" (מַתִּיתְיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 11:6).

Conclusie

Mensen die de G'dheid van Yeshua ontkennen, voeren als tegenargument aan, dat de 'Ik ben'-uitspraken onterecht met de openbaringsformule in verband gebracht zou worden omdat de twee Griekse woorden ἐγώ εἰμι 'ego eimi' - 'Ik ben' niet expliciet op de Eeuwige zouden slaan, maar ook door gewone mensen in het dagelijkse leven gebruikt worden, ook in combinatie met het woordje 'het'. Op zich klopt dat wel, maar het gaat er natuurlijk wel om in welk verband Hij deze woorden gebruikte en welke kwalificaties daaraan gekoppeld zijn. Ik ken namelijk echt geen 'gewone' mensen die van zichzelf kunnen zeggen dat ze het brood zijn dat uit de hemel is neergedaald, dat ze de opstanding en het leven zijn, dat ze het begin en het einde zijn of dat ze dood waren en weer levend zijn geworden. Ook ken ik niemand, die ooit gezegd heeft: "*Ik ben het, ik, die met je spreekt*", als men het met hem over de Messias heeft.

Dus op zich klopt het wel, dat "*ik ben...*" of "*ik ben het*" gewone woorden zijn die niet uitsluitend door de Eeuwige op Zichzelf werden toegepast, maar door iedereen gezegd kunnen worden. Maar als daar een nadere kwalificatie aan verbonden is, die geen enkele mens over zichzelf kan zeggen, dan moet dat naar mijn mening wel degelijk als een openbaringsformule van de Eeuwige gezien worden.

Daarom is voor een ieder van ons ook vandaag de dag de vraag: geloven wij in Hem zoals Hij Zichzelf in Zijn Woord bekend heeft gemaakt of geloven wij in Hem op de manier zoals het ons door tal van leraren wordt wijsgemaakt?

Daarom stelde Yeshua Zijn discipelen de vraag: "*Wie zeggen de mensen, dat Ik ben?*" (Marcus 8:27). Met 'de mensen' bedoelt Hij ook ons! Wie zeggen wij dat Hij is? Zijn discipelen zagen in Hem veel meer dan alleen een leraar, meer dan alleen een rechtvaardige, meer dan alleen een profeet. N'tan'el [Natanaël] zei: "*Rabbi, Gij zijt de Zoon van G'd, Gij zijt de Koning van Israël!* - *Rabbi, Yu na a Manpikin fu Gado. Yu na a Kownu fu Israel!*" (יִרְחַנִּי Yochanan [Johannes] 1:49). Keifa [Petrus] zei: "*Gij zijt de Mashiaach, de Zoon van de levende G'd!* - *Yu na a Mesias, a Manpikin fu a libi Gado!*" (מַתִּיתְיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 16:16) en Tomas noemde Hem zelfs "*Mijn Heer en mijn G'd!* - *Mi Masra nanga mi Gado!*" (יִרְחַנִּי Yochanan [Johannes] 20:28).

Ik kan niet anders dan mij van harte hierbij aan te sluiten. En hoe zit dat met u? De vraag van Yeshua is ook rechtstreeks aan u gericht: "*Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben?* - *Ma unu, suma unu e taki tak' Mi de?*" (מַתִּיתְיָהוּ Matit'yahu [Mattheüs] 16:15).

Werner Stauder